

מתיקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי אליעזר זוסיא פורטגאל בעל "נועם אליעזר" מסקולען זצוק"ל, בנו של הגאון רבי ישראל אברהם זצ"ל רבה של סקולען נסתלק כ"ט אב (תשמ"ב)

פעם דרש דודי זקני מצדיקי ירושלים הגאון הצדיק רבי אברהם חיים ברים זצוק"ל, דברים מלהיבים בגודל שבח התורה. בתוך השומעים היה יהודי סוחר, שסיפר אחר כך להגה"צ רבי חיים ברים סיפור נורא: לאחר שחיתן את בתו, היה מאד שמח ונרגש כאשר ראה שחתנו הוא ממש ממש כלבבו, מתמיד עצום בתורה יומם ולילה, וירא שמים גדול, כל עמלו הוא בתורה ולא פסיק פומיה מגורסא, עד שלא האמין בעצמו שאכן זכה למציאה רבה כזאת.

פעם נזדמן לו להיות בצילוי הטהור של רבינו הקדוש מסקולען זצוק"ל, ותיאר לו רוב גודל שמחתו וחדותו, על מה שהשי"ת ברוב רחמי וחסדיו זיכה לו בחתן תלמיד חכם כזה, מתמיד גדול ועצום, ולא הפסיק לפאר את החתן, עד כמה הוא באמת מתמיד גדול בתורה בכל עת ובכל שעה.

כאשר גמר לומר את דבריו, שאל אותו רבינו מסקולען בתמימה, הנה לפי דבריך נראה שהחתן שלך הוא חידוש גדול שאין כמותו. ואיני מבין דבריך, הרי בוודאי אתה יודע שדברי התורה הקדושה הם 'חיינו ואורך ימינו', נמצא שבמילים אחרות אתה אומר בסך הכל, שהחתן שלך ברוך ה' נושם נשימות כראוי, והוא לא פוסק לנשום כראוי בכל רגע, וכך הוא ברוך השם איש חי ובריא כמו כל חי... מה אם כן החידוש הגדול בדבריך, הרי הדבר פשוט הוא, שבלא תורה אין האדם נחשב לבעל חי כלל.

והי כאשר שמע זאת דודי זקני הגה"צ רבי חיים ברים זצוק"ל, התפעל עד מאד, ואמר שרואים מזה, עד כמה הרגיש רבינו מסקולען זיע"ל בחוש, שלימוד התורה הוא דבר כה הכרחי, ממש כמו אדם הנושם לצורך חיותו. כשם שלא נמצא שום בן אדם שיחליט שלזמן קצר הוא מפסיק לנשום חלילה, ואפילו לא רק כמה שעות או כמה דקות, כי כל אחד יודע, שאפילו אם יפסיק נשימתו רק כמה רגעים, לא יוכל להמשיך לחיות חלילה. ממש על דרך זה הרגיש רבינו מסקולען בפועל, שהתורה הקדושה היא נשימתו, ואי אפשר לחיות אפילו רגע אחד בלי לימוד התורה הקדושה.

הסיפור המרטיט שסיפר הרבי הקדוש זצוק"ל בסעודה שלישית

עצמו חוץ מהיער, כשכל כולו רועד אימת מות, אולי השוודים רודפים עדיין אחריו.

הוא התחבא באיזה פינה כל שהוא, אמנם פתאום הופיעו השלשה שוודים מדרך לא דרך, ואמרו לו שהם פוחדים שעשוי ילך למשטרה ויגלה להם מקום מחבואם, ולכן הם מוכרחים לרוצחו נפש, וכך אכן עשו רחמנא ליצלן. והי כאשר עלתה נשמתו למעלה, נעשה רעש גדול בשמים על שמסר נפשו כפשוטו על מצוות נטילת ידים. ופסקו, שלמרות כל העבירות המרובות אשר עשה, מגיע לו להיכנס לגן עדן, כשכר על גודל מסירות נפשו, וגם מפני שנהרג על ידי גויים. אמנם השומר בפתחו של גן עדן לא נתן לו רשות להיכנס, מאחר שהיה מנודה על ידי בית דין של מטה.

בלילה ההוא נדדה שנת המלך, מאן מלכי רבנן, אב"ד סורין הגאון רבי ישראל זצוק"ל כבר שכב על משכבו, ופתאום הופיע לפניו בהקיש צורתו של הרופא, כשפניו מאירות וקורנות אור. הרופא נתן שלום לרב, וביקש ממנו, רב קדוש, אנא תוריד מעלי את החרס והנידוי ששמת עלי. וסיפר לו את כל אשר נעשה עמו. הרב התפעל והתפעל מאוד מכל הסיפור, וכמובן שביטל תיכף את החרס ומחל לו.

לפני שהרופא נפרד ממנו וחזר השמימה למנוחתו הנכונה, פנה לרב וביקש ממנו שיעשה לו טובה נוספת. הוא מסר לרב סימנים מדויקים היכן הטמינו השוודים את גופו ואת כל רכושו, וביקש מהרב שימסור ויבקש לבני משפחתו, שיסעו לאותו שביל אשר שם נהרג, ויחפרו קצת שם וימצאו אותו, ויביאו אותו לקבר ישראל בעיר סורין.

מיד בבוקר פנה הרב לקצין השוטרים וסיפר לו הכל, ואכן קבוצה גדולה של שוטרים הלכו לאותו שביל, ומצאו את הכל כפי הסימנים המדויקים שמסר הנפטר. הם חפרו והוציאו את גופו של הנפטר ואת כל רכושו, וכן תפסו את הרוצחים והם הודו בהריגת האיש, ותלו אותו על עץ ברחוב של עיר, וכך גם הותרה האלמנה מכבלי עיגונה.

בהלוייה שהתקיימה לאחר מכן, התאספו כל בני הקהילה, והאב"ד הגאון רבי ישראל זצוק"ל סיפר להם כל המעשה מהחל ועד כלה, איך שעל ידי מצוה אחת שקיים הרופא במסירות נפש בפועל, מצוות נטילת ידים, זכה על ידי זה לכפרת כל עוונותיו ולהיכנס מיד לגן עדן, למרות שהוא רק מצוה דרבנן, כמו שמבואר בגמרא בדף היומי שלנו (חולין ק). **נטילת ידים משום מצוה. מאי מצוה, אמר אביי, מצוה לשמוע דברי חכמים.** ונעשה התעוררות רבתי אצל כל הציבור בכל העיר לקיום התורה והמצוות. ואף כל הגויים דיברו מהסיפור המזעזע, ונעשה קידוש שם שמים גדול ברבים.

ועתה מורי ורבותי - סיים הרבי הקדוש השר שלום מבעלזא זצוק"ל את סיפורו בסעודה שלישית, תנו לבבכם, אם על מצוה אחת דרבנן נחל האיש עולם הבא, בבחינת 'יש קונה עולמו במצוה אחת', על אחת כמה וכמה אם ישמור האדם לקיים כל מצוה ומצוה בכל פרטיה ודקדוקיה, בוודאי אין שום קץ וגבול לגודל שכרו בזה ובבא.

רשע גמור שזכה לגן עדן בזכות מסירות נפשו למצוה אחת דרבנן

בשבת אחת בשנת תר"ד, סיפר מרן הרבי הקדוש השר שלום מבעלזא זצוק"ל סיפור מרטיט זה בסעודה שלישית, ומעשה שהיה כך היה: בעיר סורין אשר בשכונת לעיר הגדולה לעמבערג, היה גר רופא אחד שלא עליו סר לגמרי מיהדותו, ונהפך להיות רשע גמור, עד שלא הניח אפילו עבירה אחת שלא עשהא, ולא לתיאבון, רק להכעיס רחמנא ליצלן.

אמנם במצוה אחת דרבנן החזיק עד מאד כל ימיו, ממש בכל התוקף, והוא מצוות נטילת ידים לסעודה, כמו שלימדה אותו אמו בילדותו. וגם עתה למרות שנהפך להיות רשע גמור רח"ל, בכל זאת במצוה יחידה זאת של נטילת ידים לסעודה, המשיך להחזיק בכל תוקף.

פעם אחת היה לו סכסוך עם יהודי אחד בעירו, והלה הזמין אותו לדין תורה אצל רב העיר סורין, הגאון הקדוש רבי ישראל באב"ד זצוק"ל. אמנם הרופא הרשע הזה סירב להגיע ולציית לדין תורה, ולכן הוציא עליו הרב, כתב חרם ונידוי רח"ל.

פעם אחת הוצרך הרופא לנסוע למרחקים, ובדרך היה מוכרח לעבור בין מקומות ששורצים שם בדרך קבע גזלנים ושוודים, והם מתנפלים על כל עובר ושב, ושוודים את כל רכושו ורוצחים אותו נפש. ופחד הרופא לנסוע שם לבדו, וביקש מחבריו שיביאו ביחד עמו, אמנם שום איש לא רצה לבוא עמו, מאחר שהיה מנודה על ידי רב העיר. בלית ברירה החליט הרופא לנסוע לבדו. הוא לקח כמה סוסים אבירים כדי שיוכל לרוץ עמהם מהר מאד, וכך יסתלק חיש מהר מהמקומות שמסתובבים שם גזלנים ושוודים.

ואכן יצא לדרך לבדו עם הסוסים החזקים שנסעו במהירות הבזק. אחרי שנסע כמהלך שלשה ימים, הרגיש פתאום שאין בו כוח לנסוע עוד, מפני רעבונו הגדול שהציק לו. פנה הרופא כה וכה, ולא מצא שום מקור מים ליטול בהם את ידיו לסעודה, ונזכר שבצד הדרך מוביל שביל אחד לבאר מים. אמנם דא עקא, הדבר ידוע לכולם, שבשביל הזה שוכנים אותם שוודים ורוצחים.

אך היות שכאמור הקפיד עד מאד במצוות נטילת ידים לסעודה, לכן לא רצה לאכול בשום פנים ואופן בלי נטילת ידים. וחשב לעצמו, הרבה עבירות עברתי לדאבוני בחיי, ואילו מצוות כמעט ולא עשיתי, אם כן לכל הפחות במצוות נטילת ידים שאחזתי בה היטב, לא ארפנה גם עכשיו.

היצר הרע ניסה להסיתו שהוא נמצא עכשיו במקום סכנה וודאית, ובמצב כזה של פיקוח נפש ממש אינו מחויב בנטילת ידים. אמנם הוא לא שת לבו לדברי היצר, והסכים בנפשו למסור נפשו בפועל למען קיום מצוות נטילת ידים. ואכן הצליח בסוסיו ונסע לשביל ההוא, אשר שם נמצא הבאר מים.

איך שמצא את הבאר, נטל את ידיו ואכל. אם הוא בירך 'המוציא' על אכילתו - אמר הרבי השר שלום מבעלזא - זאת לא אדע, אך בכל אופן בלי נטילת ידים לא הסכים לאכול בשום אופן. ואכן את אשר יגורנו בא, תיכף בהתחילו לאכול בתוך היער החשוך, נעמדו פתאום כנגדו לפניו שלשה שוודים מזוינים כשחרביהם שלופים בידיהם. הרופא נבהל עד מאד, ותיכף התחיל לברוח מפניהם במהירות גדולה, עד שבקושי רב ובפחד נורא מצא את

גודל
שכרו
בזה
ובבא

דרשה בבית המדרש דעעש

בסעודת ההילולא של מרן הרבי הקדוש בעל העטרת צבי מזידיטשוב זצוק"ל אור לי"א תמוז תשפ"ו

בגליון מתיקות הדף היומית]. נמצא שהצדיק נמצא עכשיו כאן איתנו בבית המדרש, אך כדי לזכות להמשיך את זה לכל השנה, יש לנו ללכת בדרכיו הקדושים, ולראות רק את הטוב שבכל יהודי. אפילו כשרואים יהודי שאינו מתנהג בטוב, אסור לדון אותו חלילה לחוב, ואסור לקטרג עליו, שהרי בוודאי הוא הרבה יותר טוב וצדיק מאותו ילד משומד ומסור לא עלינו שרבינו העטרת צבי מסר נפשו עליו, ואין לנו שום קושי לראות בכל יהודי את החלק הטוב שבו.

ויש לנו להתבונן למה באמת היהודי עושה דבר זה, אולי הוא נמצא במצוקה, אולי הוא זקוק שנעזור לו בהלוואה וכדומה. וכמו שמסופר שפעם היה יהודי מסכן ושבור, שישב פעם בתפילה אפילו בעת אמירת 'ויברך דוד'. אחד מהמתפללים צעק עליו ברבים, וכי אינך מתבייש, הרי צריכים לעמוד ב'ויברך דוד'. אמר לו האיש, זה שלא הכנסתי שום דבר מאכל בפי כבר זה שלשה ימים, לא מפריע לך כלל, ורק מה שאני יושב ב'ויברך דוד' על זה אתה מרעיש עולמות...

כללו של דבר הוא, צריכים לראות, לחשוב, ולדבר, ולעשות, רק טוב לישראל. וכמו שאמר לי כ"ק מרן אדמו"ר מטשאקווע ירושלים שליט"א, דהנה בפסוק נאמר (במדבר י, כט) 'כִּי ה' 'דִּבֶּר' טוב על יִשְׂרָאֵל - דיבור בלבד, ואילו אונקלוס תרגם, 'אֲרִי ה' מְלִיל לְאִיתָאָה טָבָא על יִשְׂרָאֵל - הקב"ה דיבר "להביא" טוב על ישראל. ובתרגום אונקלוס מדובר על עשיה בפועל ולא דיבור בלבד. כי בזכות שבני ישראל הולכים בדרכיו של הקב"ה, ומדברים רק טוב על ישראל, זה גורם שהקב"ה יעשה מעשה, ויביא בפועל רק טוב לישראל.

ועל דרך זה צריכים עוד ללכת בדרכיו של הקב"ה, ולקיים כפשוטו הפסוק 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו', וכמו שפירש רש"י, 'ותרועת מלך בו' - לשון חיבה וריעות. לא רק שאסור לראות און ועמל בשום יהודי, רק אדרבה מידה טובה מרובה, צריכים לגשת לכל יהודי בחיבה וריעות, ולהסתכל עליו כאילו הוא מלך, 'ותרועת מלך בו', מאן מלכי רבנן (גיטין סב).

היום כשמסתכלים במשנה בסוטה (מט:): רואים בחוש שכבר נמצאים בעיקבתא דמשיחא, וכך לשון המשנה: 'בעקבות משיחא חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר, הגפן תתן פריה והיין ביוקר, ומלכות תיהפך למינות'. וכל זה מתקיים היום, חוצפא יסגא, והיוקר בכל הדברים האמיר עד מאד, וגם המלכות נהפך למינות לא עלינו, והם מפריעים ממש לבחורי הישיבות ואברכי הכוללים ללמוד תורת ה'.

בזמנו כאשר הרבי הקדוש הדברי יואל מסאטמאר זצוק"ל דיבר מזה תמידים כסדרם, שהממשלה בישראל נהפך למינות לא עלינו, בשעת מעשה זה לא היה כל כך מובן. אך היום כבר רואים את זה כולם בחוש, ומבינים עכשיו למפרע, שרבינו הדברי יואל ראה ברוח קדשו בזמנו, מה שיהיה בעוד ארבעים חמישים שנה.

וכיון שעכשיו אנחנו כבר בוודאי נמצאים בעיקבתא דמשיחא, יש לנו להכין את עצמינו בהכנה דרבה לקבל פני משיח צדקנו, כי בוודאי נזכה לזה תיכף ומיד ממש בסייעתא דשמיא. אך יש לנו לזכור דברי האור החיים הקדוש (פרשת תצוה), 'אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה', ולכן יש לנו להרבות בלימוד התורה כדי לקרב בזה את הגאולה השלימה.

יעזור הש"ת, שזכותו הגדול של רבינו העטרת צבי זצוק"ל יגן עלינו ועל כל ישראל, ושאכן נזכה בקרוב ממש ללכת לקבל פני משיח צדקנו ומלכנו בראשנו, אמן.

ברשות כל הקהל הקדוש הזה. אנחנו זוכים לשבת כאן בסעודת ההילולא של מרן הרבי הקדוש בעל העטרת צבי מזידיטשוב זצוק"ל 'שר בית הזהר', שאין לנו השגה כלל בגדולתו ובקדושתו. יש צדיקים שנוהגים לכתוב בהסכמות לספרים, 'גם אני קניתי את הספר במחיר מלא, וממני יראו וכן יעשו'. על דרך זה אפשר גם לומר על סעודת ההילולא קדישא זו שאתם עורכים, 'ממכם יראו וכן יעשו', לערוך בכל המקומות סעודת ההילולא ביומא דהילולא קדישא של רבינו העטרת צבי זצוק"ל.

בזמן הנסיעה מירושלים לסעודת ההילולא פה בעיר הקודש בני ברק, חשבתי לקשר פסוק נורא להילולא קדישא זו, וממש באו לי דמעות בעיניים מרוב ההתרגשות. הפסוק בפרשת השבוע [פרשת בלק], 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו' (במדבר כג, כא), ופירש רש"י, 'לא הביט הקדוש ברוך הוא און שביעקב, כשהן עוברין על דבריו אינו מדקדק אחריהם להתבונן באוניות שלהם ובעמלן שהן עוברין על דתו. ה' אלקיו עמו' - אפילו מכעיסין וממרים לפניו, אינו זז מתוכן, 'ותרועת מלך בו' - לשון חיבה וריעות'.

עד כמה קיים בעל ההילולא רבינו העטרת צבי פסוק זה, לראות רק את הטוב שבכל יהודי ולא להיפך חלילה, 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל'. וכמו שסיפר הוד כ"ק מרן הרבי מצאנז שליט"א, שפעם הגיע שליח להזכיר בפני רבינו אשה מקשה לילד שהייתה בסכנה גדולה. השליח בכה תמרורים וצעק שמדובר ממש בסכנת נפשות לאשה ולוולד. אמר לו רבינו העטרת צבי, שכדי לפעול ישועה, הוא מוכרח ללכת לטבול בנהר.

ואכן רבינו הלך מיד ביחד עם משמשו אל הנהר, למרות שזה היה בימות החורף ביום קר מאד, כאשר שלג כבד כיסה את כל הארץ, והנהר כולו היה מכוסה בשכבה עבה של קרח וכפור. רבינו ציווה למשמשו לכרות חפירה ובור בתוך הכפור של הנהר, וירד במסירות נפש לתוך הנהר והמים הקרים, והטביל עצמו.

והיה כאשר גמר לטבול ורצה לצאת מן הנהר, לא מצא את הפתח של החפירה, והבין שהוא נמצא בסכנה גדולה וכמעט שחיו אבודים לא עלינו. והתחיל לומר תהילים ולהזכיר זכות אבות, אך בכל זאת לא מצא עדיין את הפתח של החפירה. עד שרבינו פתח פיו ואמר: רבונו של עולם, הנני מוכן למסור עצמי למות עבור שתי הנפשות של האמא המקשה לילד, והוולד, והיה רצון שאכן בזכות מסירות נפשי, יצא הוולד בשלום.

כאשר רק גמר רבינו לומר תפילה ובקשה זאת, תיכף ומיד מצא את הפתח של החפירה ויצא מן הנהר בשלום, וחזר לביתו ואמר לשליח של המקשה לילד 'מזל טוב'. ואכן מיד באו ובישרו, שהאשה ילדה בן למזל טוב.

שנים רבות לאחר מכן אמר חתנו של רבינו העטרת צבי, הרבי הקדוש רבי יהודה צבי מראזלא זי"ע, שבשעת מעשה כאשר ראה שחותנו הקדוש הסכים למסור נפשו בפועל עבור הילד, היה בטוח שבוודאי יגדל הילד צדיק גדול ואולי אפילו מלך המשיח בעצמו, אמנם בסופו של דבר הוא ראה להיפך ממש, כשהילד גדל הוא נהפך להיות משומד ומסור לא עלינו, וגרם צרות רבות ורעות לאחינו בני ישראל, ובכל העיר זידיטשוב לא היה עוד פורק עול כמו האיש הזה. ורק אז הבין למפרע גודל האהבת ישראל של חותנו הקדוש, שהסכים למסור נפשו בפועל עבור כל אחד מישראל באשר הוא שם, ולמרות שבוודאי כבר ראה אז ברוח קדשו עתידו הרעה של הילד, בכל זאת מרוב האהבת ישראל שבער בקרבו, הסכים למסור נפשו בפועל למען הצלת חייו וחיי אמו.

ורואים מזה עד כמה קיים רבינו העטרת צבי פסוק זה, 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל', הוא ראה רק את הטוב שבכל אחד מישראל. מורי ורבי אביהם של ישראל מרן הרבי הקדוש הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל היה אומר לנו תמיד בשם צדיקים, 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', 'גיעו' הוא לשון נגיעה במקצת, צריכים לזכות לכל הפחות לנגיעה במקצת במעשי הצדיקים. כמה מוסר השכל יש לנו ללמוד מסיפור זה, לראות רק את הטוב שבכל יהודי.

רבינו העטרת צבי זי"ע אמר, שכאשר יעשו סעודת ההילולא לכבודו, הוא יגיע בעצמו להיות עמנו כמו בחיים חיותו [כמו שהבאנו בהרחבה בעבר

